

LUMO-projektin loppuraportti

Päiväys:	21.12.2023
Asianumero:	1698006
	Ruokavirasto
Linja, osasto ja/tai yksikkö:	Maatalousosasto
Hyväksyjä:	Jukka Pekonniemi
Laatija/laatijat:	Paula Nykänen
Lisätietoja:	Paula Nykänen paula.nykanen@ruokavirasto.fi

Sisällysluettelo

1 Projektin tausta ja tavoitteet	3
2 Projektin toimenpiteiden ja niiden toteutuksen arviointi.....	3
2.1 Kustannukset.....	8
2.2 Toimintatapojen arviointi.....	8
2.2.1 Projektiryhmän toiminta.....	8
2.2.2 LUMO-raadin toiminta	9
2.2.3 Ohjausryhmän toiminta	9
2.3 Riskienhallinta	9
2.4 Viestintä	9
2.4.1 Viestinnän tavoitteiden arviointi	9
2.5 Tunnustukset.....	11
3 Muissa projekteissa hyödynnettävät materiaalit	11
3.1 Materiaalit.....	11
3.2 Suositukset vastaaville projekteille	11
4 Jatkokehitysehdotukset maatalousluonnon monimuotoisuuden edistämiseen	12
Liite 1. Maatalouden asiakastyypit maatalousluonnon monimuotoisuus -teemassa	12
Liite 2. Työpajojen tulokset: Miten CAP-ohjelma voisi edistää maatalousluonnon monimuotoisuutta? ..	12

1 Projektin tausta ja tavoitteet

Projektin taustalla oli Marinin hallitusohjelman tavoite luonnon monimuotoisuuden vahvistamiseksi maatalouspolitiikan keinoin sekä siihen maa- ja metsätalousministeriölle varattu rahoitus. LUMO-projekti käynnistettiin hallitusohjelman rahoituksella vuonna 2021 ja projektia jatkettiin vuoden 2023 loppuun.

Suomen luonnon monimuotoisuuden heikkeneminen jatkuu. Nykyisten arvioiden mukaan Suomen luontotyypeistä on uhanalaisia lähes puolet ja lajeista reilu kymmenes. Hallitustenvälisen luontopaneelin IPBES:n mukaan luonnon monimuotoisuus heikkenee globaalisti ennen näkemättömän nopeasti ihmisen aiheuttamien vaikutusten vuoksi. Suomi on sitoutunut omalta osaltaan pysäyttämään luonnon monimuotoisuuden heikkenemisen. Tämä edellyttää nopeita ja kattavia toimia. Kestävän kehityksen tavoitteiden toteuttaminen on mahdollista vain, jos ilmaston lämpeneminen ja luonnon monimuotoisuuden heikkeneminen pysäytetään.

Projektin kaiken toiminnan tavoitteena oli luonnon monimuotoisuuden lisääminen ja heikkenemisen pysäyttäminen suomalaisilla maatiloilla. Projektin tavoitteena oli myös osallistaa projektin kohde- ja sidosryhmiä laajasti mukaan projektin toteutukseen.

Projektin arvolupaus oli:

Edistämme kestäväää ja luonnon monimuotoisuutta tukevaa ruoantuotantoa asiakkaitamme kuunnellen, kannustaen ja jatkuvassa vuorovaikutuksessa.

Projektin arvoina painottuvat Ruokaviraston arvot eli ratkaisukeskeisyys, avoimuus ja keskinäinen arvostus ja maa- ja metsätalousministeriön arvoista rohkeus, tutkitun tiedon hyödyntäminen ja maaseudun arvostus.

2 Projektin toimenpiteiden ja niiden toteutuksen arviointi

Alla olevassa taulukossa on kuvattu projektin projektisuunnitelmien toimenpiteet, toimenpiteiden toteutuksen aikataulu sekä arvioitu toimenpiteen toteutusta.

Tehtäväkokonaisuus / toimenpide	Kuvaus	Valmistunut suunnitellusti	Arviointi
Nykytilan kartoitus	Nykytilan kartoittaminen maatalousluonnon monimuotoisuuden edistämisessä	Kyllä	<p>Projekti sai kartoituksesta kattavasti ja riittävästi tietoa kohderyhmistä. Nykytilan kartoituksesta tuotettiin kaksi koontiraporttia, jotka julkaistiin ruokavirasto.fi-verkkosivustolla.</p> <p>Tuloksiin palattiin monesti projektin aikana, mikä helpotti projektissa työskentelyä.</p>
Projektisuunnitelma	Ohjausryhmän hyväksymä projektisuunnitelma	Kyllä	<p>Projektisuunnitelman teko onnistui molemmilla kerroilla erittäin hyvin koko projektin elinkaaren näkökulmasta. Projektisuunnitelma tehtiin uudelleen vuonna 2022, sillä projekti sai jatkorahoituksen vuodelle 2023.</p> <p>Toimenpiteet oli määritelty riittävän tarkasti ja niiden perustelut olivat kattavat. Nämä määrittelyt ohjasivat projektin toimenpiteiden etenemistä hyvin.</p>

<p>Luonnon monimuotoisuus maatilalla -opas</p>	<p>Opas kokoaa selkeään, kattavaan ja visuaalisesti vaikuttavaan muotoon sen, mitä kaikkea maatalousluonnon monimuotoisuus maatilalla tarkoittaa.</p> <p>Kokonaisuus tuotetaan saavutettavaan muotoon Moodle-pohjaiselle Pinja-verkko-oppimisolustalle sekä suomen että ruotsin kielellä.</p> <p>Verkkokokonaisuus sisältää käyttäjää sitouttavia pelielementtejä, jotta käyttäjän oppimista voidaan vahvistaa ja perehtymiseen käytettyä aikaa pidentää.</p> <p>Asiantuntijat kirjoittavat eri teemoista kattavat kokonaisuudet. Jokaisesta teemasta pyritään ohjaamaan myös syvemmän tiedon äärelle, jotta materiaali tukee ja yhdistää myös muiden hankkeiden tuottamia materiaaleja ja luo synergiaa hankkeiden välille. Näin tietoa saadaan koottua yhteen ja tuotettua kattava kokonaiskäsitys lukijalle aiheesta.</p> <p>Verkkokokonaisuudesta tuotetaan visuaalisesti vaikuttava, selkeä ja se sisältää sekä graafista kuvitusta, että valokuvia. Näin asioita voidaan esittää visuaalisesti mahdollisimman selkeästi, todenmukaisesti ja vaikuttavasti.</p> <p>Teemat sisältävät sisällön oppimista tukevia kevyitä tehtäviä.</p>	<p>Ei, valmistui kesällä 2022</p>	<p>Toimenpiteen toteutus onnistui pääosin suunnitellusti.</p> <p>Opas on projektiryhmän arvion mukaan konkreettinen, kattava, laadukas, selkeä ja visuaalinen. Kuvitus tukee sisältöä erinomaisesti.</p> <p>Pinja-verkkokoulutuslun alan asiantuntijoiden vaikutus tietopaketin tuottamisessa oli merkittävä, eli palvelun ostaminen oli kannattavaa.</p> <p>Asiavirheitä ei ole raportoitu, joten ne on saatu kommenttikierroksilla karsittua onnistuneesti. Sisältöjen kommentointi -työpajoissa saimme paljon hyvää ja kehittävästä palautetta sisällöistä. Näin ollen sisältöjä pystyttiin kehittämään jo ennen tietopaketin julkaisua. Myös käyttäjättestaus antoi tärkeää tietoa verkkokoulutuslun toimivuudesta ja mahdollisista epäloogisuuksista.</p> <p>Monimuotoisuuden pikakartoitus-kyselyä ei pystytty toteuttamaan Pinjan nykyisillä ominaisuuksilla.</p> <p>Projektin aikana selvisi, että Pinja-alusta ei ole täysin saavutettava, joten tietopaketti julkaistiin myös verkkosivuversiona ruokavirasto.fi-sivustolla.</p> <p>Pinja-alustassa on satunnaisesti ilmeneviä teknisiä ongelmia, jotka voivat osin hankaloittaa tietopaketin opiskelua. Näitä ongelmia ei saatu ratkaistuksi projektin aikana.</p>
--	--	-----------------------------------	---

	<p>Opas pilotoidaan ennen julkaisua testiryhmällä, jotta kokonaisuus saadaan käyttäjien kannalta mahdollisimman toimivaksi.</p> <p>Oppaan materiaalit käytetään kommenttikierroksella kohderyhmien edustajilla sekä valvontayksikössä, jotta mahdollisilta virheiltä ja epäjohtonmukaisuuksilta vältytään.</p>		
LUMO-kurssi avoimeen opintotarjontaan	<p>LUMO-kurssi avoimeen opintotarjontaan toteutetaan yhteistyössä Seinäjoen ammattikorkeakoulun kanssa.</p> <p>Kurssin materiaalit pohjautuvat projektin tuottamaan oppaaseen. Tavoitteena on erityisesti nuorten viljelijöiden tiedon sekä ymmärryksen kasvattaminen maatalousluonnon monimuotoisuudesta ja sen hyödyistä tilalla.</p>	Kyllä	<p>Kurssin järjestäminen sujui suunnitellusti ja hyvässä yhteistyössä.</p> <p>Osallistujamäärä oli arvioitua osallistujamäärään nähden odotettua suurempi. Tähän mennessä kurssin on suorittanut 160 henkilöä.</p> <p>Kurssista saatu palaute on ollut pääosin erittäin positiivista.</p> <p>Kurssi jää pysyvästi SeAmkin opintotarjontaan, ja sen voi suorittaa kuka tahansa avoimien opintojen kautta.</p>
Tapahtumat	<p>Järjestämme verkostoitumistapahtumia luonnon monimuotoisuuden asiantuntijoille ja siitä kiinnostuneille sekä olemme mukana muissa tapahtumissa, joissa aihe on esillä. Näin taataan pitkäjänteisempää työtä luonnon monimuotoisuuden asiantuntijoiden verkostoitumisessa.</p>	Kyllä	<p>Järjestimme kaksi verkostoitumistapahtumaa, vuosina 2022 ja 2023. Molempiin tapahtumiin osallistui noin 50 henkilöä, joten osallistujamäärä oli suhteellisen pieni. Tähän on voinut vaikuttaa esimerkiksi valtion matkabudjettien pienentyminen.</p> <p>Palaute molemmista tapahtumista oli kuitenkin erittäin positiivista ja tapahtuman toivottiin jatkuvan myös tulevina vuosina.</p> <p>Projekti on pyrkinyt lisäämään aiheen näkyvyyttä myös osallistamalla erilaisille messuille, kuten Okraan ja KoneAgriaan. Tämän lisäksi projektista on osallistuttu myös Maaseutuverkoston järjestämiin erilaisiin tapahtumiin. Osallistumiset ovat olleet tärkeitä, sillä aiheesta on saatu jaettua tehokkaasti tietoa kasvokkaisten kohtaamisissa.</p>

Tietopaketti maatalousluonnon monimuotoisuuden neuvontaan	Tietopaketti tuotetaan maatalousneuvojille, jotta neuvonta maatalousluonnon monimuotoisuudesta lisääntyy, sen laatu on tasaisempaa ja viljelijä sitoutuu neuvonnan toimenpiteisiin tiiviimmin. Tietopaketin tuottamisen tavoitteena on, että neuvojat saavat lisää tutkimustietoa käyttöönsä ja kehittyvät vuorovaikutuksessa viljelijöiden kanssa.	Ei, valmistui talvella 2023	Tietopaketin sisällöntuotanto oli projektin viestinnän asiantuntijan vastuulla, sillä aiheen neuvojat olivat uuden tukikauden vuoksi erittäin kiireisiä. Tietopakettiin pystyttiin kuitenkin hyödyntämään aiemmissa hankkeissa tuotettuja neuvontaan ja luonnon monimuotoisuuden tunnistamiseen liittyviä pohjia. Aiheen asiantuntijat sekä neuvojat kommentoivat ja tarkistivat tietopaketin sisällön ennen julkaisua. Näin pyrittiin varmistamaan se, että sisältö palvelee neuvoja mahdollisimman hyvin. Tietopaketti julkaistiin suunniteltua myöhemmin projektin resurssien takia. Tietopakettia päivitetään ja kehitetään Ruokavirastossa vuonna 2024 alkavassa monimuotoisuutta edistävässä Priodiversity LIFE -hankkeessa.
Koulutussarja	Käytännönläheinen koulutussarja maatalousluonnon monimuotoisuudesta järjestetään pääasiassa viljelijöille. Koulutussarjan tavoitteena on lisätä viljelijöiden osaamista ja kyvykkyyttä tunnistaa oman tilan luontoarvoja ja huolehtia ja edistää niitä. Koulutussarja koostuu teemakohtaisista webinaareista. Webinaarit järjestetään yhdessä LUMOtaito-hankkeen ja muiden sidosryhmien kanssa.	Kyllä	Koulutussarja onnistui kokonaisuutena erittäin hyvin. Se koostui yhteensä 10 webinaarista, jotka tekstitettiin sekä suomeksi että ruotsiksi. Kolme webinaareista keskittyi perinnebiotooppeihin, muiden aiheet vaihtelivat webinaarikohtaisesti. Webinaareihin ilmoittautui yli 600 osallistujaa ja niiden tallenteita on katsottu yhteensä tuhansia kertoja. Webinaarisarjan palautekyselyn palautteet olivat erinomaisia. Webinaarien sisältö sai palautteen antajilta parhaimman arvosanan: 3,8 / 4. Avoimissa palautteissa webinaareja kuvailtiin odotetuiksi ja innostaviksi ja erittäin hyvänä pidettiin sitä, että niiden tallenteet säilyvät Ruokaviraston YouTube-kanavalla.
Luonnon monimuotoisuus maatilalla -oppaan päivittäminen	Vuonna 2022 tuotetun perustietopaketin tietoja päivitetään ja täydennetään. Tietopakettia kehitetään siitä saatujen palautteiden perusteella projektin resurssien puitteissa.	Ei valmistunut	Projektin viestinnän asiantuntijalla ei ollut resursseja koordinoida päivitystyötä LIFE-hankkeen valmistelun vuoksi. Opas päivitetään kuitenkin osana Ruokavirastossa vuonna 2024 alkavaa Priodiversity LIFE -hanketta.

Alla olevassa taulukossa on kerrottu toimenpiteet, jotka on toteutettu projektisuunnitelman toimenpiteiden lisäksi. Näiden toimenpiteiden toteutus on katsottu välttämättömiksi osiksi projektia, vaikka niitä ei ole alun perin projektisuunnitelmassa ollut.

Toimenpide	Perustelu toteutukselle	Huomioita
Priodiversity LIFE-hankkeen hankevalmistelu	Projektin viestintäasiantuntija oli mukana suunnittelemassa uutta luonnon monimuotoisuutta edistävää LIFE-hanketta Suomeen. Näin varmistettiin, että projektin saamia ehdotuksia luonnon monimuotoisuuden edistämiseen voidaan toteuttaa Ruokavirastossa tämän projektin päätyttyä, ja että monimuotoisuustyö olisi Ruokavirastossa pitkäjänteisempää.	LIFE-hanke sisältää toimenpiteitä, joilla jatketaan projektissa aloitettua työtä. Hankkeen valmistelu vei huomattavan paljon työaika, mutta hankkeen läpimenon ansiosta luonnon monimuotoisuustyö Ruokavirastossa jatkuu.
Vihreä kasvu -teemaryhmään osallistuminen	Projektin viestintäasiantuntija kuului Maaseutuverkoston perustamaan Vihreä Kasvu -teemaryhmään, jossa hän oli mukana toteuttamassa muun muassa Innovaatiotopia viljelijöille (Konemessuille ja KoneAgriassa) ja koordinoimassa luonnon monimuotoisuudesta juttujen tuottamista Maaseudun Tulevaisuuteen.	Työryhmään kuuluminen oli antoisaa, sillä se loi lisäresurssia luonnon monimuotoisuus -teeman nostamiseen erilaisilla foorumeilla.
Toimeenpanon tukeminen maatalousluonnon monimuotoisuusteemassa	Projektin viestintäasiantuntija avusti ympäristökorvauksen koulutustoimenpiteen suunnittelussa, sillä koulutustoimenpiteessä olisi mahdollisesti voitu hyödyntää projektissa tuotettua materiaalia.	Koulutustoimenpiteen suunnittelu vei jonkin verran työaika, mutta näin varmistettiin, että maatalousluonnon monimuotoisuus -teeman sisältö koulutuksessa on laadukasta.
Sertifioidun luonnonlaidunlihan selvityksen valmistelu	Projektin viestintäasiantuntija oli mukana suunnittelemassa ja valmistelemassa, millainen selvitys sertifioidun luonnonlaidunlihan tuottamisesta Suomessa täytyisi tuottaa. Selvitys teko edistäisi kestävästä lihantuotantoa sekä luonnonlaidunnusta.	Selvityksen valmistelu oli tärkeää, jotta luonnonlaidunnusta ja siten luonnon monimuotoisuutta saadaan myös tältä osin edistettyä.

2.1 Kustannukset

Hankkeen rahoituksen määrä oli 269 000 €. Hankkeen kustannukset toteutuivat suunnitellusti, eli hankkeen budjetointi oli onnistunut.

2.2 Toimintatapojen arviointi

2.2.1 Projektiryhmän toiminta

Projektin vastuuhenkilönä toimiva viestinnän asiantuntija koordinoi projektin suunnittelua, toteutusta ja viestintää sekä vastasi suunniteltujen toimenpiteiden toteuttamisesta. Projektiryhmässä käsiteltiin projektin suunnitteluun, tehtäväkokonaisuuksien ja toimenpiteiden etenemiseen, toteuttamiseen ja hallintaan liittyviä asioita. Projektin eri toimenpiteissä tehtiin yhteistyötä muiden Ruokaviraston ja maa- ja metsätalousministeriön asiantuntijoiden kanssa sekä sidosryhmien kanssa.

Projektiryhmän palautekyselyssä projektiryhmäläiset antoivat parhaimmat arviot projektiryhmän kokousten tehokkuudesta, viestinnän asiantuntijan työskentelyn johdonmukaisuudesta ja

projektiryhmäläisten ryhmytymisen edistämisestä sekä siitä, että projektiryhmäläiset olivat saaneet vaikuttaa riittävästi projektiin. Projektiryhmäläiset kokivat, että olivat myös itse hyötynneet projektista.

2.2.2 LUMO-raadin toiminta

Projektille koottiin LUMO-raati, joka koostui ruokavirastolaisista eri alojen asiantuntijoista ja projektin asiakkaista. Raati toimi vuoden 2023 ajan. Raadin tehtävänä oli toimia eri tahojen yhteistyöryhmänä, jotka auttavat projektia toimimaan asiakaskeskeisesti, arvioivat sen onnistumista toimenpiteiden toteuttamisessa ja edistävät projektin toimintaa proaktiivisuudellaan raadin kokouksissa.

LUMO-raadin palautekyselyssä raatilaiset antoivat parhaat arvostelut siitä, että LUMO-raadissa pääsi aidosti vaikuttamaan LUMO-projektiin. Raatiin osallistuminen koettiin hyödyllisenä ja merkityksellisenä. Raadin toimintatapaa suositeltiin avoimissa vastauksissa sovellettavaksi myös muihin projekteihin.

2.2.3 Ohjausryhmän toiminta

Projektin ohjausryhmänä toimi vuosina 2021–2022 Ruokaviraston maatalousosaston johtoryhmä. Vuonna 2023 ohjausryhmä koostui maatalousosaston johtoryhmän jäsenistä ja maa- ja metsätalousministeriön edustajasta. Ohjausryhmä hyväksyi projektin resurssien käytön ja projektisuunnitelman. Ohjausryhmälle raportoitii projektin tuloksellisuudesta.

2.3 Riskienhallinta

Osana projektisuunnitelmia projektille tehtiin riskianalyysi. Riskianalyysin perusteella varauduttiin erilaisten riskien toteutumiseen ja siihen, miten mahdollisten riskien toteutuessa projektissa toimitaan ja millaisia asioita ja toimintoja priorisoidaan. Riskejä seurattiin koko projektin ajan.

2.4 Viestintä

LUMO-projektin viestinnän ydintavoitteina oli

- muuttaa kohderyhmien asenteita maatalousluonnon monimuotoisuudesta nykyistä positiivisemmiksi,
- saada kohderyhmät perehtymään projektin tuottamiin materiaaleihin,
- kohderyhmät löytävät tuotetun tiedon,
- sisällöt ovat laadukkaita ja tarkoituksenmukaisia,
- vuorovaikutuksen määrä ja laatu kasvaa sidosryhmien välillä ja
- kohderyhmät osallistetaan projektin päätöksentekoon.

Tavoitteena oli myös, että kohderyhmät saavat aiheesta kokonaisvaltaisesti tietoa aiempaa enemmän. Pyrimme kasvattamaan kohderyhmien luottamusta viestinnän sisältöihin ja näin ollen myös Ruokavirastoon. Viestinnän sisällöissä painotimme ratkaisukeskeisyyttä ja konkreettisiin tekoihin kannustavia asioita. Projektin viestinnän päämääränä oli tuottaa asiakaskeskeistä ja samaistuttavaa sisältöä sekä viestiä palvelulähtöisesti ja selkeästi. Viestimme suomeksi ja ruotsiksi.

2.4.1 Viestinnän tavoitteiden arviointi

Tavoite	Viestinnän toimenpiteet tavoitteen saavuttamiseksi	Arvio onnistumisesta
Asennoituminen LUMO-asioihin muuttuu positiivisemmaksi.	<ul style="list-style-type: none"> Viestintäkampanjat Ruokaviraston lumo-viestinnän vahvistaminen 	<p>Projektin palautekyselyssä palautteen antajat ovat arvioineet, että projektin toiminta on ollut luottamusta herättävää, projektista on saanut riittävästi tietoa ja että sen toimenpiteet ovat vastanneet tarpeita. Viestintää parhaiten kuvaaviksi sanoiksi on valittu seuraavat adjektiivit: positiivinen, informatiivinen ja innostava. Myös avoimissa palautteissa projektin viestinnän kerrotaan onnistuneen erittäin hyvin.</p> <p>Saatujen palautteiden ja viestinnän avainlukujen perusteella voidaan sanoa, että projektin viestinnän tavoitteista seuraavat on saavutettu:</p> <ul style="list-style-type: none"> Kohderyhmät perehtyvät projektin tuottamiin materiaaleihin. Kohderyhmät löytävät tarjotun tiedon. Tuotettu tieto on laadukasta ja tarkoituksenmukaista. Vuorovaikutuksen määrä ja laatu kasvaa sidosryhmien välillä. Kohderyhmät osallistetaan projektin päätöksentekoon. Kohderyhmät saavat tietoa aiempaa enemmän. <p>Viestinnän avainlukuja</p> <p>Viestintäkampanjat (kanavat: Google, YouTube, Meta, LinkedIn)</p> <ul style="list-style-type: none"> yli kolme miljoonaa näyttökertaa noin 400 000 yksittäistä tavoitettua käyttäjää noin 22 000 linkin klikkausta noin 13 000 kävijää laskeutumissivulla <p>Ruokaviraston lumo-viestinnän vahvistaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> 1 kirjoitettu artikkeli 5 verkkojuttua 3 blogitekstiä 3 uutista 2 neuvonantajiskirjettä 20 puheenvuoroa aiheesta noin 100 sosiaalisen median päivitystä noin 8 mediaosumaa
Kohderyhmät perehtyvät projektin tuottamiin materiaaleihin.	<ul style="list-style-type: none"> Viestintäkampanjat Ruokaviraston lumo-viestinnän vahvistaminen 	
Kohderyhmät löytyvät tarjotun tiedon.	<ul style="list-style-type: none"> Viestintäkampanjat Ruokaviraston lumo-viestinnän vahvistaminen Hakukoneoptimointi 	
Tuotettu tieto on laadukasta ja tarkoituksenmukaista.	<ul style="list-style-type: none"> Palautekyselyt Kommentointikierrokset 	
Vuorovaikutuksen määrä ja laatu kasvaa sidosryhmien välillä.	<ul style="list-style-type: none"> Projektin tapahtumatuotanto 	
Kohderyhmät osallistetaan projektin päätöksentekoon.	<ul style="list-style-type: none"> Kommentointikierrokset Palautekyselyt 	
Kohderyhmät saavat tietoa aiempaa enemmän.	<ul style="list-style-type: none"> Viestintäkampanjat Ruokaviraston lumo-viestinnän vahvistaminen 	

2.5 Tunnustukset

LUMO-projekti sai vuonna 2021 Ruokaviraston LEAN-palkinnon.

LUMO-projekti sai vuonna 2022 Vuoden projekti -palkinnon (alle 10 miljoonan euron projektit -kategoria) Projektiammattilaiset ry:ltä.

3 Muissa projekteissa hyödynnettävät materiaalit

3.1 Materiaalit

Nämä materiaalit ovat syntyneet projektin toimenpiteinä. Katso toimenpiteiden tarkemmat kuvaukset luvusta 2.

3.1.1 Raportit

[Viljelijöiden kokemuksia maatalousluonnon monimuotoisuuden vaalimisesta \(pdf\) \(ruokavirasto.fi\)](#)

[Hallinnon ja neuvojien kokemat haasteet ja niihin ideoidut ratkaisut LUMO-teemojen edistämässä \(pdf\) \(ruokavirasto.fi\)](#)

3.1.2 Tietopaketit

[Luonnon monimuotoisuus maatilalla -opas \(ruokavirasto.fi\)](#)

[Perehdy perinnebiotooppeihin -opas \(ruokavirasto.fi\)](#)

[Tietopaketti maatalousluonnon monimuotoisuuden neuvontaan \(ruokavirasto.fi\)](#)

3.1.3 Webinaarit

[Webinaarisarja maatalousluonnon monimuotoisuudesta \(youtube.com\)](#)

3.2 Suositukset vastaaville projekteille

LUMO-projekti suosittelee vastaaville projekteille mahdollisimman kattavan yhteistyön tekemistä muiden aihetta edistävien hankkeiden ja toimijoiden kanssa sekä mahdollisimman asiakaskeikeistä toimintatapaa. Näillä voidaan tehostaa käytettäviä resursseja ja varmistaa, että tieto liikkuu ja osaaminen vahvistuu eri toimijoiden välillä. Nämä toimintamallit olivat projektin arvion mukaan sellaisia, jotka takasivat tämän projektin tuloksellisen toiminnan.

Muissa projekteissa asiakaskeikeisen toiminnan pohjana voi hyödyntää esimerkiksi tämän raportin liitettä yksi. Liitteessä on tyypitelty kolme erilaista asiakastyppiä maataloussektorilta, mitkä voisivat periaatteessa toiminnallaan edistää tai jo edistävät maatalousluonnon monimuotoisuutta.

Suosittelomme maatalousluonnon monimuotoisuutta edistäviä projekteja myös perehtymään tuottamiimme nykytilan kartoituksen raportteihin (katso luku 4).

4 Jatkokehitysehdotukset maatalousluonnon monimuotoisuuden edistämiseen

Projekti on saanut runsaasti jatkokehitysehdotuksia maatalousluonnon monimuotoisuuden edistämiseksi. Osa ehdotuksista pyritään toteuttamaan vuonna 2024 alkavassa luonnon monimuotoisuutta edistävässä Priodiversity LIFE -hankkeessa, jossa Ruokavirasto on mukana hankekumppanina. Priodiversity LIFE -hankkeessa Ruokavirasto pyrkii edistämään eri asiantuntijoiden, toimijoiden ja tekijöiden välistä yhteistyötä ja verkostoitumista, kouluttamaan ja viestimään maatalousluonnon monimuotoisuudesta ja kokoamaan monimuotoisuudesta käytännön tietoa yhteen paikkaan.

Kehitysehdotuksia on koottu myös projektin tuottamiin nykytilan kartoituksen raportteihin: [Viljelijöiden kokemuksia maatalousluonnon monimuotoisuuden vaalimisesta \(pdf\) \(ruokavirasto.fi\)](#) ja [Hallinnon ja neuvojien kokemat haasteet ja niihin ideoidut ratkaisut LUMO-teemojen edistämisessä \(pdf\) \(ruokavirasto.fi\)](#). LUMO-projektin karonkan työpajojen tulokset siitä, miten CAPin tulisi edistää maatalousluonnon monimuotoisuutta, on kerrottu raportin liitteessä kaksi.

Liite 1. Maatalouden asiakastyypit maatalousluonnon monimuotoisuus-teemassa

Projektin tekemien selvitysten perusteella on voitu luoda kolme erilaista maatalouden asiakastyypiä luonnon monimuotoisuuden edistämässä. Nämä asiakastyypit kuvaavat maataloussektorin toimijoita, joilla olisi periaatteessa mahdollisuus edistää tai jotka jo edistävät luonnon monimuotoisuutta.

Liite 2. Työpajojen tulokset: Miten CAP-ohjelma voisi edistää maatalousluonnon monimuotoisuutta?

1. Mitä hyvää tällä hetkellä CAPissa on monimuotoisuuden edistämässä?

CAPissa on tunnistettu suuret biodiversiteettikysymykset: se näkyy toimenpiteiden tasolla niin, että monimuotoisuuden edistämiseen on tarjolla erilaisia vaihtoehtoja monista erilaisista monimuotoisuuden teemoista.

2. Mitä kehitettävää CAPissa on monimuotoisuuden edistämiseksi?

Monimuotoisuuden pienialaisten kohteiden ennallistaminen ja lisääminen

- Kasvitiloille lisää CAPin tukemia toimenpiteitä toteutettavaksi peltojen ulkopuolisille alueille.
- Pienet monimuotoisuuden kannalta tärkeät alat, jotka eivät vaadi jokavuotista hoitoa, pitäisi jotenkin huomioida CAPissa.

Ympäristösopimukset

- Perinnebiotooppien raivauskorvaus suuremmaksi
- Laidunnustuki
- Perinnebiotooppien saaristokohteet ja muut luontoarvoiltaan merkittävät kohteet, joita ei voi saada ympäristösopimukselle, voisivat saada korvausta esimerkiksi geenipankkitoimenpiteenä tai kertakorvausperusteisesti. Korvausta ei maksettaisi pinta-alan perusteella, vaan tulosperusteisesti määritettyjen luontoarvojen ja tehdyn ja toteutetun suunnitelman perusteella.

Peltoluonnon monimuotoisuus

- Monimuotoisuuskaistat peltojen keskelle tukiehtojen osalta helpoiksi toteuttaa.
- Viljelijöiden yhteishankkeet: lisää tilatason yhteistyötä monimuotoisuuden lisäämiseksi ja ilmastonmuutokseen varautumiseksi. CAPin tukiehtojen olisi joustettava niin, että tilojen yhteistyö on mahdollista monissa eri toimenpiteissä tukiehtoja rikkomatta.
- Monimuotoisuussiemenseokset ovat monelle tilalle liian kalliita – miten hintaa saisi alas? Vaikuttaa nyt niin, että toimenpidettä eivät hyödynnä kaikki, jotka haluaisivat.

Muut toimenpiteet

- Pienet kosteikot olisi saatava mukaan kosteikkosopimuksille.
- Piennarvaatimus olisi palautettava takaisin tukiehtoihin.

3. Mitä CAPiin ja hallinnon toimintaan pitäisi lisätä, jotta monimuotoisuus lisääntyy?

- Hallinnolle lisäresursseja koulutukseen: Ruokavirastolle lisää resursseja ELYjen kouluttamiseen, ELYille lisää resursseja muiden tahojen kouluttamiseen.
- Eri tahojen viestinnän on oltava selkeämmin roolitettua.
- Toimeenpanon tukeminen muiden toimijoiden osalta: esimerkiksi monimuotoisuuden toimenpiteitä lisätty CAPiin, mutta se ei vielä itsessään lisää niiden käyttöä.
- Esimerkiksi Leadereiden vahvempi toiminta tai CAPin alueviestijöiden rooli luonnon monimuotoisuuden edistämässä olisi hyödynnettävä paremmin.
- Eri tahojen vahvempi osallistaminen CAPin valmistelussa lisäisi heidän sitoutumistaan ja vahvistaisi viestintää.